

**Материјали за учење из предмета
Језик и култура Срба за 3. разред
(изборни предмет)**

Скопље, 2025

Тема број 1:

Слушамо и раговарамо

Наставна јединица број 1: Разговор о породици и друговима.

Наставник у школи показује слику једне породице. (Слике породице и другова).

Разговарамо, слушамо, понављамо реченице.

Дијалог:

Ко су чланови твоје породице?

Чланови моје породице су: моја мајка, мој отац, моја сестра и ја.

Ко је овај човек на слици?

То је мој ујак!

Како се зове твоја мајка?

Моја мајка се зове Јелена.

А твоја мајка и твој ујак, како се они зову?

Моја сестра се зове Драгана.

Ја се зовем Предраг.

Ученици међусобно причају о породици и својим друговима.

Моја најбоља другарица је Светлана.

Мој најбољи друг је Аца који добро игра фудбал. Свако нека напише две реченице о својој породици и својим друговима из разреда у свесци и да свако пред одељењем прочита шта је написао.

Играмо игру:

Сви седе у круг и свако у реду каже своје име и име свога друга и подсећа следећег у реду да уради исто тако.

Тема број 1: Слушамо и говоримо.

Наставна јединица број 2: „Слушање кратких прича“ (Палчић).

Читамо бајку кратке садржине. Сазнајемо о коме се ради. Ученици треба да схвате који су главни догађаји, да изразе своје мишљење и емоције.

Био један човек који је био дрвосеча. Имао је седморо деце. Био је веома сиромашан човек који је једва преживљавао.

Од сво седморо деце било је једно слабашно, мало, сићушно, али вредно. Хтело је да ради, да помогне свом оцу како би цела породица могла да преживи. Хтело је да ради на њиви, да чува стоку и да се после неког времена врати кући својим родитељима.

Слушање- бајка „Палчић“

Питања и разговор о ликовима у тексту:

Ко је главни лик у овој причи?

Какве проблеме је имао Палчић?

Шта је радио отац слабашног Палчића?

Од чега су живели родитељи овог вредног момка?

Како су реаговали родитељи када су чули да је њихов син продат за паре?

Како су реаговали родитељи када се њихов син вратио кући?

Да ли сте некада чули неку бајку о неком малом чудном детету?

Ликовни задатак – Палчићево путовање

На часу смо разговарали о Палчићу – малом, али храбром и сналажљивом дечаку. Сада је време да кроз цртеж прикажеш део његове авантуре!

Задатак:

Изабери један догађај из приче о Палчићу који ти је био најзанимљивији и нацртај га. Можеш цртати:

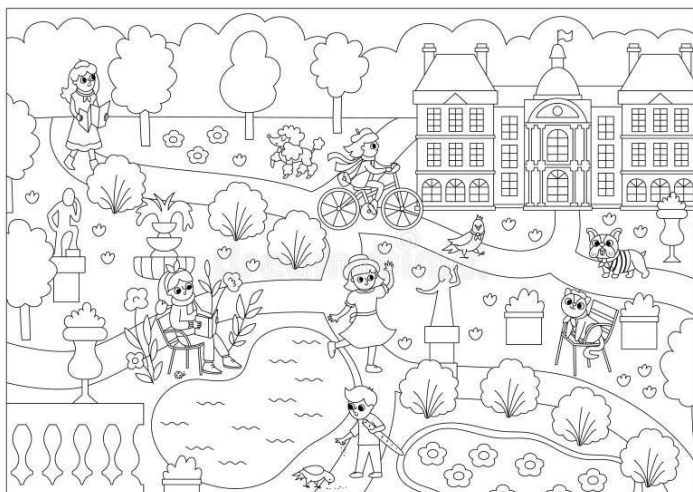
- Како Палчић креће на пут,
- Како се сналази у шуми,
- Његов сусрет са неким ликовима,
- Или тренутак када се враћа кући да обрадује родитеље.

После цртања, ко жели може укратко објаснити шта је нацртао и зашто је изабрао баш тај догађај. Тема број 1: Слушамо и разговарамо

Наставна јединица број 3. Опис предмета и животиња.

Ученици, шта видите на овој слици?

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Ffr.dreamstime.com%2Fvectoriel-jardin-luxembourg-noir-blanc-%25C3%25A0-paris-ligne-paysage-illustration-page-coloriage-personnes-animaux-image296015285&psig=AOvVaw3uBCv6WqSxSXRVOpl8i7NE&ust=1758004124571000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CBcQjhqFwoTCLit5cWQ2o8DFQAAAAAdAAAAABAv>

Милица: Видим једну школу и ученике у школском дворишту.

Јован: Ја видим велику лопту, баскет, фудбалско игралиште, и терен за кошарку.

Задатак

Радимо у групама:

Прва група добија слике и прави опис предмета у учиони, у дворишту, код куће, у околини и изговара како се тај предмет зове и описује тај предмет.

Друга група има слике са животињама и прича о њима.

Трећа група прави опис по свом индивидуалном избору и изговара тачно како се зове тај предмет или животиња.

Задатак:

Изговарамо кратке реченице и разговарамо:

Када сте последњи пут били у зоолошком врту?

Ја сам био пре две године и видео сам много животиња.

Мени се највише допада леопард, а теби?

Мени нилски коњ.

Тема број 1. Слушамо и разговарамо

Наставна јединица број 4.

Дискусија о омиљеним активностима.

Шта је то хоби. Мени је хоби да цртам. А теби Милане?

Шта бисте волели највише да радите после школе?

Сваки ученик у кругу каже шта највише воли да ради после школе:

Мини дијалог: Говорне вежбе за правилно изговарање речи на српском језику.

Ја волим да играм фудбал.

А ти?

Ја волим да читам неку књигу.

Разговарамо, правилно изговарамо речи. Сваки ученик прича о својим активностима после школе.

Ја идем у драмску секцију.

А ти Јована, шта радиш ти после школе?

Идем у школу за стране језике, учим енглески језик.

Ја волим да идем у биоскоп.

А ја да шетам поред реке.

Ко воли да чита књиге, пита наставница ученике.

Ја, радосно каже Драган.

Тема број 1. Слушамо и разговарамо

Наставна јединица број 5. Представљање кратких сцена из бајке.

Вежбе за слушање и изговарање.

Овде треба да буде цео текст бајке Палчић да би ученици могли да изаберу једну сцену, да се сете те сцене из ове бајке коју смо учили на једном од прошлих часова.

Читамо један део текста из бајке Палчић као увод да бисмо видели реакцију ученика.

Шта мислите, децо, шта се после десило у бајци коју смо учили прошле недеље.

Ученици су подељени у мале групе, свака група може да изабере сцену из бајке Палчић и да изађе испред одељења да презентује ту сцену.

Најважније је да смо разумели текст, да пажљиво слушамо и да правилно изговарамо речи на српском језику.

Тема број 1. Слушамо и разговарамо

Наставна јединица број 6.

Слушање песама и рецитала.

Хајде да певамо!

Слушамо, певамо, разговарамо!

Здраво, здраво, здраво!

Како се зовеш?

Здраво, здраво, здраво!

Ја се зовем Петар!

Здраво, здраво, здраво!

Како се зовеш?

Здраво, здраво, здраво!

Ја се зовем Весна!

Сваки пут певам песму.

Задатак

Рецитујемо ову песму:

Јесен је златна

 плодове нам носи

на дрвећу зелени

пожутеле су јој косе.

Ветар свире

кише лију

лишће које пада

тужну песму пева.

Тема број 2. Читање и писање.

Наставна јединица број 1. Усвајање великих и малих штампаних слова ћирилице.

Serbian Cyrillic alphabet Српска ћирилица / Srpska cirilica					
А а	Б б	В в	Г г	Д д	Ђ ђ
Е е	Ж ж	З з	И и	Ј ј	К к
Л л	Љ љ	М м	Н н	Њ њ	О о
П п	Р р	С с	Т т	Ћ ћ	У у
Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Џ џ	Ш ш

Читамо и пишемо.

Јана има машну.

Миша носи ташну.

Тата носи шешир.

Ко носи мараму?

Мима има шешир.

Шешир има и Маша.

Машин шешир има машну.

Шиме има шешир.

Задатак

Изабери речи па састави реченицу:

Ујутру, Момир, маша, шешир, шета.

Читамо текст:

Јасна рано устаје.

Јутро је мирисно и сјајно.

Моја ујна и стрина су у колима.

Јана и Станоје су на сајму.

Опет читамо и пишемо:

„Јасна и Раја“

Раја тренира тенис. Сјајан је тенисер. Јасна је Рајина старија сестра. Она носи метар. Метром мери терен. То Раји не смета.

Читамо и разговарамо:

„У шуми“

Ана и Раша су у шуми. Сretoше неке другаре који намештају шаторе. Одједном нешто шушну. То Стеван и Драган шетају мирисном шумом и причају о природи, пролећу, чистом ваздуху.

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број 2. Усвајање великих и малих писаних слова ћирилице

„Летњи распуст“

Летњи распуст је време за одмор. Сва деца у то време не иду у школу. Они путују са породицом. Неки иду на море, а неки на планину. На мору има лепих сунчаних плажа и сунце је јако.

Деца се играју на песку и пливају у мору. Неки путују авионом, неки аутобусом, а неки колима.

Летњи распуст је време за срећу, за нова познанства и нове доживљаје.

Задатак: Препишите цео текст писаним словима.

Дани у недељи: понедељак, уторак, среда, четвртак, петак, субота, недеља

Месеци у години: јануар, фебруар, март, април, мај, јун, јул, август, септембар, октобар, новембар, децембар

Задатак: Све дане у недељи и све месеце у години напиши писаним словима.

Дијалог:

Читамо и пишемо.

Мама, хајде у воду!

Светиславе, не може да идеш у воду!

Хајде, мама! Ја волим да пливам!

Светиславе, ти не знаш да пливаш!

Мама, сигурно није тако тешко као кад возиш кола!?

Није тешко, али мораш да вежбаш.

Прочитај цео текст и препиши га писаним словима.

Тема број2. Читање и писање.

Наставна јединица број 3. Читање и писање текстова на српском ћириличном писму.

Читамо, пишемо штампана и писана слова, разговарамо.

„Отац и син“

Једна старија жена попела се на воз, исто као и сваки претходни дан. Након неколико станица ова жена приметила је да су у воз ушле две особе, отац и његов старији син. Они су сели насупрот жене која је путовала.

Ускоро је син почео свом оцу да описује облаке, зграде, дрвеће које је видео док су пролазили.

Након неког времена жена која је путовала возом није се могла да се уздржи па се обратила оцу;

„Извините, хтела бих да вас питам да ли сте можда размишљали да одведете вашег сина код лекара?“

Отац је то чуо па је одмах одговорио:

Уствари ја сам сада ишао код лекара.

Знате, мој син је био слеп од рођења, и ово данас је први пут да је прогледао.

Жена је занемела.

Разговарамо:

Зашто је дечак много причао у возу?

Шта је погрешила жена која је путовала возом?

Читамо текстове, пишемо, разговарамо

„Моја школа“

Моја школа је веома лепа и велика. Налази се на главној улици у месту где ја иначе живим. Моја школа је на два спрата. На првом спрату има десет учионица, а на другом има библиотеку, канцеларију за директора школе, наставничку канцеларију, и још пет других учионица и два ходника. Они су дуги и широки.

У дворишту основне школе постоји велика спортска хала. Близу дворишта постоје зграде, а капија је направљена од гвожђа. Ја много волим моју школу.

Разговарамо:

Шта има на првом спрату школе?

Шта има на другом спрату школе?

Да ли је поред школе школско двориште?

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број 4. Ред речи у реченици.

Шта је реченица?

Реченица је скуп речи, или једна реч која има одређено значење.

Како почиње реченица?

Реченица почиње великим словом, а завршава се тачком, знаком питања или знаком узвика. Главни делови реченице су: субјекат и предикат.

Читамо и пишемо.

Девојчица залива цвеће.

субјекат предикат објекат

У овој реченици на првом месту је субјекат, на другом предикат, на трећем објекат.

Вредна девојчица често залива цвеће.

субјекатски скуп речи објекатски скуп речи предикатски скуп речи.

Основне одлике уобичајеног реда речи јесу:

Субјекат испред предикта.

Предикат испред објекта.

Атрибут испред именице.

Прилошке одредбе уз глагол.

Постоји обрнути реченични ред:

Обрнути реченични ред користи се у свакодневном говору и уметничким текстовима.

Вежбамо да пишемо правилно ред речи у реченици:

1. Занимљиву гледам сам представу.
2. Увече заливала је у башти девојчица.
3. Да кљуцају хлеба мрвице врапци почеше.
4. Данас књигу ми пре подне донеси.
5. Из шуме вук изненада појави се.
6. На улици своју је мајку дечак видео.

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број број 5. Именице

Шта су именице?

Именице су променљиве речи које означавају бића, предмете, појаве и материју.

Именице могу бити властите, заједничке, збирне, градивне и мисане или апстрактне именице.

Властите именице означавају имена људи и животиња, река, планина, мора ...

Мића, Паја, Лазар, Кића, Дунав, Тара, Ниш.

Заједничке именице означавају заједничка имена бића, предмета, појава.

Маркет, кувар, ручак, брокула, корпа.

Збирне именице збир више бића или предмета исте врсте.

Деца, цвеће, лишће, камење.

Градивне именице означавају неку материју и грађу.

Вода, песак, вино, бензин, шећер.

Мисане именице означавају називе наших осећања, особина и стања.

Лепота, срећа, здравље, младост, богатство.

По роду именице се деле на именице:

Мушког рода: отац, син, деда, учитељ, шестар, камен.

Женског рода: мама, бака, наставница, певачица, жирафа, прашина, глумица.

Средњег рода: дете, јагње, поље, село, лишће, цвеће, море, језеро.

У зависности од броја, именице могу бити у једнини или у множини.

Учитељ -----учитељи

Син-----синови

Мама -----Маме

Табла -----Табле

Село-----Села

Језеро-----Језера.

Читамо, пишемо, вежбамо

Задатак

Подвуци властите именице црвеном бојом, а заједничке именице плавом бојом.

Раде, поштар, путник, шума, Дунав, Тара, петао, мост, Крагујевац, висабаба,
Петровић, Србија.

Следеће именице распореди по роду:

Именице мушког рода подвуци једном линијом, именице женског рода подвуци
два пута, а именице средњег рода подвуци три пута.

Песма, мрак, лопта, пиле, путник, светло, шума, Дунав, крушка, злато, дечак,
одело, учитељ.

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број 6. Бројеви

Шта су бројеви?

Бројеви су променљиве врсте речи којима се изражава колико има нечега на броју или које је нешто по реду.

Бројеви могу бити:

1. Основни

2. Редни

3. Збирни

1. Основни бројеви означавају колико има неких појмова:

На пример: један, два, три, једанаест, осам, девет.

2. Редни бројеви означавају које је нешто по реду:

На пример: Први час, првог реда, трећа врста, први, други, трећи.

3. Збирни бројеви означавају скуп особа мушког и женског пола означен збирном именицом:

На пример: четворо, деветоро, шесторо ученика, седморо студената.

Читамо и пишемо бројеве

Писање бројева:

Основни бројеви и редни бројеви могу се писати и словима и бројевима, а збирни само словима.

1. Основни бројеви: 1, 2, 3, 4, 5, један, један, два, три, шест, седам.

2. Редни бројеви се могу писати и словима и бројевима:

Први, други, трећи, шеснаести, тридесет и четврти, двадесет и осми.

Реченице у којима су употребљени бројеви.

У првој клупи седе два ученика.

Редни број

Основни број

Њих двоје данас одговарају.

Збирни број

Бака има једну унуку.

Основни број

Тата је прво дете по реду.

Редни број

Мама има нас троје.

Збирни број

Читамо и пишемо бројеве:

- 1 1-----Један.
- 2 11----- Једанаест.
- 3 26----- Двадесет шест.
- 4 38-----Тридесет осам.
- 5 45-----Четрдесет и пет.

Тема број 2 .Читање и писање

Наставна јединица број 7. Употреба великог почетног слова

Читамо и пишемо / Разговарамо

Великим почетним словом пишу се:

Лична имена и презимена:

Милош, Драган, Петровић, Јовановић, Јована.

Надимци и атрибути:

Јован Јовановић Змај, Душан Силни, Петар Велики, Раде Гусар.

Имена божанстава:

Јупитер, Афродита, Зевс, Аполон.

Имена животиња, имена припадника нација, имена становника градова, имена небеских тела, имена мора, река, имена празника, имена књига и друго.

Мало да вежбамо и проверимо наше знање.

Ово је звезда.

Звезда је плаве боје.

Пада ноћ. Где су људи, улице су празне?

Имена људи, презимена:

Наш Борис има старијег брата.

Како се зове Борисов старији брат?

Живим у Калуђерици.

Упознао сам Бојана.

Јутрос сам видела Сању и Немању.

један дан у природи

Наше друштво смо били јована, елена, раган, милена, милош и милорад и тога дана смо ишли у природу.

крнули смо дугом стазом која почиње од града према широким ливадама, доле према реци. касна јесен је. дрвеће је суво и голо, без лишћа, а на стази по којој ходамо сувог лишћа од густог дрвећа поред пута. сунце је јако и пече. и нема више оног шареног цвећа које је било ту поред пута.

небо је ведро и чисто, нема облака и птице више не певају. природа је смирена и тиха.

Прочитај добро овај текст и стави тамо где треба велико слово.

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број 8.

Врсте реченица по значењу

Реченица је скуп речи које имају смисао. Реченица је мисао написана или исказана речима.

Реченице се по значењу деле на:

1. Обавештајне
2. Упитне реченице
3. Узвичне реченице
4. Заповедне

Обавештајне реченице:

Овим реченицама некога обавештавамо.

Иза обавештајне реченице пише се тачка.

1. Јуче сам био у позоришту.
2. Данас читам занимљиву књигу.
3. Мој друг ће сутра славити рођендан.

Упитне реченице:

Овим реченицама питамо нешто некога.

Иза упитне реченице пише се знак питања, упитник?

1. Да ли је Марко дошао?
2. Чија је ова торба?
3. Шта си купила у књижари?

Узвичне реченице:

Овим реченицама се изражавају нека јака осећања.

Иза узвичних реченица пише се знак узвика, узвичник!

1. Баш је слатка ова торта!

2. Јао, поцепала сам торбу!

3. Ух, што ме боли колено!

Заповедне реченице:

Овим реченицама нешто заповедамо, захтевамо од некога.

Иза заповедних реченица стоји знак узвика, узвичник!

1. Не отварај врата!

2. Врати ми оловку!

3. Затвори прозор!

Тема број 2. Читање и писање

Наставна јединица број 9. Обавештајне реченице

Лето је прошло. Завршио се распуст. Почела је школска година. Поново се чује дечја граја у школском дворишту.

Реченице којима се нешто изјављује, обавештава, називају се обавештајне реченице или изјавне реченице.

На крају изјавних реченица увек стављамо тачку.

Читамо, пишемо /разговарамо

Примери обавештајних реченица:

1. Веверица скакуће са гране на грану.
2. Деца се играју у парку.
3. Лишће жути и опада.
4. Ветар љуља гране.

Ове реченице су исте по значењу али нас свака од њих о нечему обавештава.

Ево неких примера обавештајних реченица:

1. Добила сам петицу.
2. Мислим да си добро поступила.
3. Падаће снег.
4. Купио сам чоколадну тарту.

Од ових речи састави три обавештајне реченице:

Девојчица, птица, дечак, прави,

чита, тренира, књигу, гнездо, фудбал,

- 1.
- 2.
- 3.

Тема број 2 .Читање и писање

Наставна јединица број 10. Упитне реченице

Да бисмо сазнали о ономе што нас интересује постављамо питања.

1. **Где** има много занимљивих књига?
2. У **чијој** библиотеци?
3. **Колико** има књига?
4. **Каквих** књига има?

Ове реченице почињу разним упитним речима:

Где, У чијој, Колико, Каквих.

Реченице којима **нешто питамо** називају се **упитне реченице**.

На крају упитних реченица увек стоји **Упитник?**

Ево неких од упитних речи којима почињу упитне реченице:

Ко, где, када, од чега, какав, да ли, је ли, куда, чији, што.

Читамо, пишемо / разговарамо

Када смо радознали, питамо.

„У библиотеци“:

1. Колико смем данас да задржим књигу?
2. Којим данима ради библиотека?

„На школском одмору“

1. Коју оцену си добио из математике?
2. Шта ћеш радити после школе?

Вежбамо упитне реченице:

Користите дате речи и напишите упитне реченице:

1. Зашто -----
2. Како -----
3. Да ли -----
4. Ко -----
5. Када -----

